

Tillaga um breytingu á Aðalskipulagi Norðurþings 2008 – 2028

Fiskeldi á Kópaskeri

sbr. 30. gr.skipulagslaga nr. 123/2010

Tillaga til auglýsingar

13. desember 2019

ATA

A1301-003-U02

Aðdragandi og forsendur

Fyrirhugað er að hefja fiskeldi á svæði sem nefnist Röndin, sunnan þéttbýlisins á Kópaskeri. Um er að ræða fiskeldi á landi í fiskeldisstöð sem Fiskeldi Austfjarða hf hyggst reisa. Í gildandi aðalskipulagi er svæðið tilgreint sem athafnasvæði með auðkennið A3.

Tilgangur aðalskipulagsbreytingarinnar er að setja skýra stefnu um að umrætt svæði verði nýtt fyrir fiskeldi. Sú stefna kemur fram með því að færa svæðið yfir í landnotkunarflokkinn iðnaðarsvæði og setja skipulagsákvæði sem veita heimild fyrir mannvirkjagerð og starfsemi af þessu tagi.

Samhliða þessari breytingu á aðalskipulagi er kynnt tillaga að deiliskipulagi þar sem tilhögun mannvirkja er skilgreind nánar.

Mynd 1: Hvíta brotalínan sýnir mörk deiliskipulags sem kynnt er samhliða þessari breytingu á aðalskipulagi.

Mynd 3: Fyrirkomulag mannvirkja skv. tillögu að deiliskipulagi.

Samræmi við aðra stefnumörkun og verndarákvæði

Í Aðalskipulagi Norðurbings 2010-2030 er fjallað um þingeyska matvælaframleiðslu í kafla 8 þess hluta greinargerðar sem fjallar um sýn og meginstefnu. Í kafla 8.5 segir svo um fiskeldi:

Fiskeldisstöðvar: Stuðlað verði að frekari nýtingu vatns og jarðhita til fiskeldis.

Stærri fiskeldisstöðvar eru heimilar á iðnaðarsvæðum.

Í tengslum við deiliskipulagsgerð hafa minjar verið kannaðar í samræmi við ákvæði minjalaga. Af sex minjum sem skráðar voru er talin hættu á að ein raskist, það eru leifar kálgarðs.

Röndin fellur undir C-hluta náttúru-minjaskrár, sem býður endurskoðunar skv. nýjum lögum um náttúruvernd. Um svæðið segir þar:

„Röndin við Kópasker, Öxarfjarðarhreppi (áður Presthólahreppi), N-Þingeyjarsýslu. (1) Sjávarbakkar frá Kópaskeri suður að Snartarstaðalæk. (2) Jarðmyndun frá lokum Ísaldar (Kópaskersskeyð), sjávarset með skeljum, jökulruðningur. Minjar um hopunarsögu Ísaldarjökulsins.“

Í aðalskipulagi er samsvarandi náttúruverndarsvæði með auðkenni Nv1. Skv. tillögunni er mannvirkjagerð fyrirhuguð ofan á sjávarsetinu á svæði sem er að hluta til raskað af eldri mannvirkjum.

Breytingar á skipulagsgögnum

Um reit A3 (4,3 ha) á þéttbýlisupprætti fyrir Kópasker gilda svofelld skipulagsákvæði:

Forsendur:

Röndin 2. Svæði norðan við bakka Snartarstaðalækjar. Svæðið er nánast óbyggt í stað, en þar var áður starfrækt fiskeldi.

Skipulagsákvæði:

Svæðið er framtíðarsvæði fyrir athafnastarfsemi, en skal ekki byggjast upp fyrr en Röndin og önnur möguleg svæði eru fullbyggð.

Vanda skal frágang og umgengni á svæðinu til að koma í veg fyrir sjónmengun.

Áður en uppbygging á svæðinu fer fram skal fara fram úttekt á landslagi og náttúru svæðisins, sem nýta skal í fyrirkomulagi á svæðinu en hluti þess er á svæði á náttúruminjaskrá, sbr. Nv1. Leita þarf umsagnar Umhverfisstofnunar ef hætt er á að minjar raskist.

Um hverfisverndarsvæði Nv1 segir svo:

Forsendur:

Röndin við Kópasker. Sjávarbakkar frá Kópaskeri suður að Snartarstaðalæk. Jarðmyndun frá lokum ísaldar (Kópaskersskeið), sjávarset með skeljum, jökulruðningur. Minjar um hopunarsögu ísaldarjökulsins.

Skipulagsákvæði:

Svæðið er skilgreint sem „aðrar náttúruminjar“ í náttúruminjaskrá, sbr. 68. gr. laga um náttúruvernd. Samkvæmt lögnum skal leita umsagnar og tilkynna Umhverfisstofnun um framkvæmdir þar sem hætt er á að spillt verði öðrum náttúruminum á náttúruminjaskrá.

Skv. tillögunni breytist ekki stærð eða afmörkun reits A3 en hann færir í landnotkunarflokkinn iðnaðarsvæði með auðkenni I1 og ný skipulagsákvæði reitsins verða svohljóðandi:

Svæðið er ætlað fyrir fiskeldi á landi. Gert er ráð fyrir þjónustuhúsi, kerjum og tilheyrandi búnaði, svo sem fyrir fóðrun. Einnig er gert ráð fyrir að aflað sé sjávar með borunum innan svæðisins.

Vanda skal frágang og umgengni á svæðinu til að koma í veg fyrir sjónmengun. Uppbygging raski sem minnst náttúru- og menningarminum og skal haft samráð við Minjastofnun og Umhverfisstofnun um fyrirkomulag og útfærslu mannvirkja á deiliskipulagsstigi.

Skipulagsákvæði og afmörkun fyrir hverfisverndarsvæði Nv1 breytast ekki en rétt er að taka fram að þar er vitnað til eldri laga um náttúruvernd.

Breytingar á skipulagsupprætti eru þær að litur og auðkenni reitsins breytist. Dökkgrár litur sem táknar iðnaðarsvæði kemur í stað ljósari litar fyrir athafnasvæði og I1 kemur í stað A3.

Mynd 4: Þéttbýlisuppráttur fyrir Kópasker fyrir breytingu, 1:10000.

Mynd 5: Þéttbýlisuppráttur fyrir Kópasker eftir breytingu, 1:10000.

Umhverfisskýrsla

Þar sem ráðgerð ársframléiðsla er yfir 200 tonnum og grunnvatnsnotkun undir 300 l/s að meðaltali fellur framkvæmdin undir lið 1.11 og 10.25 í 1. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og er því tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar. Af þessu leiðir einnig að tillaga þessi um breytingu á aðalskipulagi fellur undir lög um umhverfismat áætlana, nr. 105/2006 og er hér fyrir neðan gerð grein fyrir umhverfisáhrifum í samræmi við ákvæði þeirra laga, sjá einkum 6. gr.

Samhliða þessari tillögu um breytingu á aðalskipulagi er kynnt tillaga að nýju deiliskipulagi fyrir svæðið og er þar einnig krafist umhverfismats áætlana. Með deiliskipulagstillögunni fylgir umhverfisskýrsla þar sem farið er yfir áhrif á helstu umhverfisþætti á því skipulagsstigi. Með hliðsjón af stigskiptingu í áætlanagerð er því hér einkum tekin til mats ákvörðun um staðarval fyrir fiskeldið og þau sjónarmið sem réðu vali á umræddu svæði. Um frekari upplýsingar um umhverfisáhrif mannvirkjagerðar og starfsemi er vísað til umhverfismats deiliskipulagsins.

Inntakið í þeirri breytingu sem hér er lögð til er að fiskeldi verði heimilt á svæði sem nú þegar er skilgreint sem athafnasvæði í gildandi aðalskipulagi. Þar er ekki um mjög verulega stefnubreytingu að ræða því fiskeldi er ekki fjarri því að geta samrýmst skilgreiningu athafnasvæða. Í þeirri skipulagsreglugerð sem gildi þegar gildandi aðalskipulag var mótað segir svo um athafnasvæði:

Á athafnasvæðum skal fyrst og fremst gera ráð fyrir atvinnustarfsemi þar sem lítil hætta er á mengun, s.s. léttum iðnaði, vörugeymslum, hreinlegum verkstæðum og umboðs- og heildverslunum.

Í sömu reglugerð segir um iðnaðarsvæði:

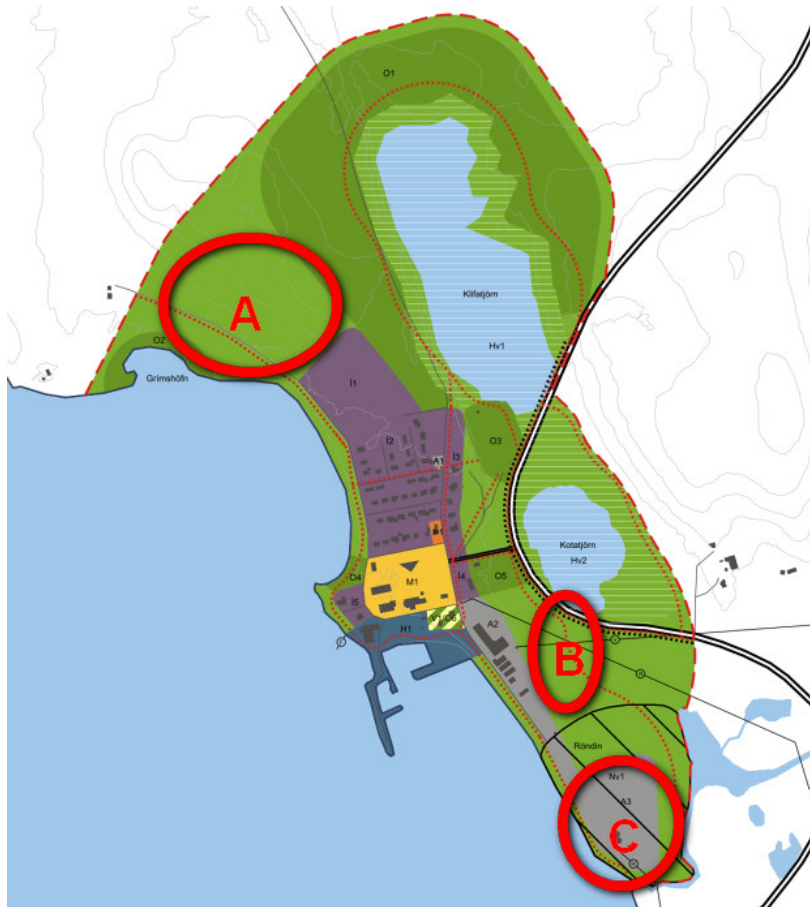
Á iðnaðarsvæðum skal fyrst og fremst gera ráð fyrir umfangsmikilli iðnaðarstarfsemi eða starfsemi sem er talin geta haft mengun í för með sér, s.s. verksmiðjum, virkjunum, tengivirkjum, veitustöðvum, skólþælu- og hreinsistöðvum, birgðastöðvum fyrir olíur og móttökustöðvum fyrir úrgang.

Í gildandi aðalskipulagi segir að fiskeldi sé heimilt á iðnaðarsvæðum. Breytingin er því nauðsynleg til að taka af tvímæli um að fiskeldi skuli vera heimilt á Röndinni.

Valkostir

Til raunhæfra valkosta gætu talist önnur svæði næst þéttbýlinu á Kópaskeri þar sem koma mætti fiskeldinu fyrir. Eftirtaldir möguleikar eru nærtækastir:

- A. Norðan þéttbýlisins við ströndina.
- B. Austan athafnasvæðis A2 (Röndin 1) en það athafnasvæði er að miklu leyti nýtt nú þegar og rúmar ekki fiskeldið.
- C. Á athafnasvæði A3 (Röndin 2).

Mynd 6: Valkostirnir þrír sýndir á skipulagsupprætti.

Gera má ráð fyrir eftirfarandi áhrifum á yfirborð lands, búsetu, útvist og náttúruminjar:

Valkostur A er nálægt svæði sem ætlað er fyrir framtíðar íbúðarbyggð og opnum svæðum. Þarna liggur mjór vegur að flugbraut sem er rétt utan þéttbýlismarka og göngustígur við Klifatjörn. Landið er að mestu ósnert. Þar er berggrunnur fastur og ekki eins auðvelt að sækja jarðsjó með borunum.

Valkostur B er líka á lítt snertu landi og nálægt þjóðveginum. Á þessum stað má gera ráð fyrir setlögum séu allþykkt en svæðið er fjær sjó og nærri Kotatjörn austan þéttbýlisins. Óvíst er því um aðgengi að jarðsjó og óvissa um áhrif dælingar á grunnvatnsstöðu.

Valkostur C er á þeim stað sem valinn er í þessari tillögu. Þar hefur landi þegar verið raskað að hluta og reynsla er af öflun volgs jarðsjávar fyrir fiskeldi sem þar var fyrir á árum. Heitavatnslögn liggur að svæðinu. Allar forsendur fyrir starfsemi eru því ákjósanlegar á þessum stað. Sérstaklega þarf að skoða áhrif á sjávarsetið sem þarna er og fært hefur verið á náttúruminjasrá. Mannvirki sem ráðgerð eru valda tiltölulega litlum inngripum í setlögum því undirstöður kerjapalla raska þeim ekki mikið. Á hinn bóginn er gert ráð fyrir 10 borholum, hver um 50 metra djúp og 50 cm í þvermál og gera þarf undirstöður fyrir allt að 300 m² þjónustuhús.

Hér hafa verið dregin fram áhrif á umhverfispætti sem eru misjöfn eftir því hvaða kostur er skoðaður. Að auki fylgir starfsemi frárennsli og því nokkur hættu á mengun en ekki er verulegur munur á valkostunum hvað það varðar. Nánara mat á þessum áhrifum kemur fram í tillögu að deiliskipulagi.

Gera má ráð fyrir því að 5-15 manns starfi við fiskeldið, eftir árstíma. Núllkostur, þ.e. að gera ekki ráð fyrir fiskeldi á Kópaskeri, mun því þrengja að tækifærum til atvinnusköpunar sem því nemur.

Ekki eru til skýr viðmið um það hvort framangreind inngrip í setlög á náttúruminjaskrá séu ásættanleg eða ekki. Það er mat sveitarstjórnar að mikilvægi starfseminnar fyrir samfélagið á Kópaskeri vegi þyngra, einkum í ljósi þess að umrætt svæði hefur í gildandi skipulagi þegar verið ætlað fyrir atvinnustarfsemi. Niðurstaða sveitarstjórnar er því sú að heppilegast sé að koma fiskeldinu fyrir á því svæði sem nefnt er Röndin 2 og er auðkennt í gildandi aðalskipulagi sem athafnasvæði A3.

Til þess að draga úr áhrifum eru sett ákvæði um að uppbygging raski sem minnst náttúru- og menningarminjum og haft skuli samráð við Minjastofnun og Umhverfisstofnun um fyrirkomulag og útfærslu mannvirkja á deiliskipulagsstigi.

Málsmeðferð og tímaáætlun

Málsmeðferð verður í samræmi við ákvæði skipulagslaga nr. 123/2010.

Umsagnaraðilar eru aðliggjandi sveitarfélög, Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra, Hitaveita Öxarfjarðarhéraðs hf, Náttúrufræðistofnun, Minjastofnun, Orkustofnun, Samgöngustofa, Skipulagsstofnun, Umhverfisstofnun, Veðurstofan og Vegagerðin.

Sameiginleg skipulags- og matslýsing fyrir breytingu á aðalskipulagi og gerð deiliskipulags var kynnt í ágúst 2017. Umsagnir bárust frá Heilbrigðiseftirliti Norðurlands eystra, eigendum Brekku og Garðs, Minjastofnun, Samgöngustofu, Umhverfisstofnun, Veðurstofunni og Skipulagsstofnun og hefur verið tekið tillit til þeirra við mótun tillagnanna.

Tillagan var kynnt á vinnslustigi á opnum fundi var haldinn í stjórnsýsluhúsi Norðurþings á Kópaskeri 25. september.

Tillagan er nú auglýst formlega og gefinn 6 vikna frestur til að skila inn skriflegum athugasemdum. Að frestinum liðnum verður tillagan afgreidd í sveitarstjórn, með breytingum sem athugasemdir kunna að gefa tilefni til og hún síðan send Skipulagsstofnun til yfirferðar og staðfestingar.

Staðfest aðalskipulagsbreyting tekur að lokum gildi með birtingu auglýsingar í B-deild Stjórnartíðinda.